PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD. Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807

Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.

NAROČNINA

Cona A: mesečna 240, četrtletna 700, polletna 1300, celoletna 2400 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Čekovni račun na ime «Ljudska založba»: Trst 11-5156; Reka 45-301; Ljubljana 60-4041-30.

Leto III - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST sreda, 3. septembra 1947 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 684

Ustanovni kongres KP STO-ja

KP STO-ja poziva vse prebivalstvo Tržaškega ozemlja k združitvi v protiimperialistično in protifašistično fronto za neodvisnost, mir, demokracijo, bratsko sožitje med Slovenci, Hrvati in Italijani ter za gospodarski napredek STO-ja

Na predlog tov Babiča, kot predsednika komisije za resolucije, je kongres izglasoval sledečo resolucijo:

Ustanovni kongres KP STO-ja je vzel na znanje politični in organizacijski referat, ki sta bila odobrena v celoti, kakor tudi razne soreferate in potek diskusije, v interesu miru priznava Svobodno tržaško ozemlje kot izvršeno dejstvo in poziva vse demokratične sile tega ozemlja, da se združijo v antiimperialistično in antifašistično fronto

za politično in gospodarsko neodvisnost STO-ja;

za bratsko sožitje med narodi STO-ja na osnovi priznanja njihovih nacionalnih pravic;

da ustvari iz STO-ja oporišče za obrambo Titove Jugoslavije in demokratičnih sil Italije;

poudarja potrebo, da partija nadaljuje svojo borbo za utrditev SIAU in OF v okviru iste;

za organizacijo vse širšega enotnega ženskega in mladinskega gibanja;

za ostvaritev enotnega sindikata;

pomnoži svoje napore za temeljito demokratizacijo javnega življenja, boreč se posebno proti fašističnim in neofašističnim ostankom, ki še vedno gnezdijo v javnih ustanovah, zaradi nezadostnega dela, ki se je vršilo na tem polju s strani epuracijskih komisij in sodišč, ki so bila ustanovljena, da sodijo fašistične kriminalce;

zahteva odločno, da predstavniki širokih ljudskih množic sodelujejo v vseh organih oblasti in javne uprave ter da se tako omogoči sodelovanje teh množic pri obnovi mestnega življenja in na vseh poljih udejstvovanja;

poudarja nujnost, da se obnovi gospodarsko življenje predvsem z razvijanjem industrije in s tesno povezavo z naravnim zaledjem; nadalje, da se upre inflaciji s tem da se uvede novo valuto na STO-ju;

smatra za neobhodno potrebno zmanjšanje administrativnega in policijskega aparata, ki je sedaj absolutno preobsežen za naše potrebe in da se na tak način postavi zdrava osnova za javne finance in omogoči ravnovesje plačilne bilance;

zahteva, da se sestavi začasni vladni svet in začasna skupščina na osnovi neovržnega dejstva, da tukaj bivajo trije narodi, na osnovi obstoječega odnosa med raznimi političnimi strujami ter sestavo zakona in volilnega pravilnika, ki naj bi bila osnovana na demokratičnih načelih, in ki naj omogočita dejansko svobodni izraz ljudske volje, tako da bo zaživela demokratična ustavodajna skupščina, ki bo imela nalogo, da izdela resnično demokratično ustavo STO-ja;

izjavlja, da je potrebno boriti se za obrambo pridobitev, katere si je ljudstvo v coni B zagotovilo z ljudsko oblastjo, predvsem agrarna reforma in delavski delegati ter za njihovo razširitev na ostalo ozemlje.

Ustanovni kongres KP STO-ja ponovno poudarja potrebo borbe za ohranitev ideološke, politične in organizacijske enotnosti partije kot osnovo za vsako nadaljnjo akcijo.

Za utrditev partije smatra za potrebno vzgojo komunistov, vsega delovnega ljudstva, vseh ljudskih množic v duhu proletarskega internacionalizma, ki je osnova bratskega sožitja med narodi;

stalno revolucionarno budnost proti vsem poskusom sovražnika, da bi od znotraj, razbili partijo;

sprejem novih tovarišev, ki so se izkazali vredne, da se bore v njenih vrstah, in odstranitev vseh škodljivcev;

najtesnejšo in stalno povezavo s širokimi ljudskimi množicami;

stalno ideološko in teoretično dviganje njenih članov;

politično izpopolnitev kadrov;

dvigniti vso našo organizacijo na raven političnega vodstva.

Ustanovni kongres KP STO-ja poziva CK KP STO-ja da zasnuje svoje delovanje na gornjih načelih in tako usposobi partijo, da bo mogla vršiti vlogo avantgarde demokratičnih množic združenih v antiimperijalistični in antifašistični fronti in ki se bore za neodvisnost, mir, demokracijo in bratstvo med narodi STO-ja.

Ustanovni kongres KP STO-ja odloča, da dnevnik «IL LAVORATORE» postane glasilo KP STO-ja.

Živela Komunistična partija STO-ja!

Živela enotnost delovnega ljudstva!

Živela enotnost delavcev in kmetov!

Živela Slovansko-italijanska antifašistična unija!

Smrt fašizmu! — Svoboda narodu!

"Giunta d'intesa" napad na demokracijo STO-ja

Na koncu popoldanskega zasedanja je povzel besedo tov. Branko Babič, ki je dejal:

Tovariši!

Danes smo v listu «Giornale di Trieste» čitali vest, da se je ustanovila tako imenovana «Giunta d'intesa» («odbor sporazuma») italijanskih političnih strank v Trstu, ki jo sestavljajo demokrščanska stranka, akcijska republikanska stranka, socialistična stranka JK in skupina nacionalne unije svobode, sestavljene iz liberalne stranke Uomo Qualunque.

To obvestilo pravi, da bo ta «giunta» morala izdelati skupen program vseh strank zaradi skupnega nastopa glede vlade STO-ja ob guvernerjevem prihodu.

Mogoče ni prav nič nenavadnega, da je ta vest objavljena v listu ravno v trenutku, ko se vrši kongres KP STO-ja. Mogoče ti gospodje, ki so na vodstvu teh strank, mislijo, da bodo mogli tudi jutri ob prihodu guvernerja, voditi politiko izolacije resnično demokratičnih sil od vsega javnega življenja na STO-ju, mislijo, da bodo mogli jutri kakor danes pod zaščito in s pomočjo anglo-ameriškega imperializma in njegovih čet v Trstu nadaljevati in zadržati monopol oblasti v svojih rokah. Vi se boste spomnili, tovariši, koliko smo mi s temi strankami dolge mesece vodili pogajanja, da bi prišli do pravega sporazuma o tem vprašanju, ko smo s temi strankami pogajali, da bi našli skupno podlago za naše delovanje, za nastop vseh političnih sil STO-ja ob guvernerjevem prihodu z nalogo, da se sestavi začasna vlada kot odraz vseh političnih sil STO-ja. Mi smo bili na razgovore s temi strankami, ker smo hoteli dati svoj prispevek za normalizacijo položaja, ki se je ustvaril med trdo dvoletno borbo, ker smo hoteli naš ozemlje dovesti do pomiritve, ker smo hoteli, da bi resnično vse politične sile, demokratične sile, sile, ki jim je resnično mar interes našega prebivalstva, našle skupno bazo za reševanje vseh življenjskih problemov, ki nas čakajo na STO-ju.

Vi se boste spomnili, da smo tedaj res napravili vse napore, storili vse mogoče koncesije, da bi vendarle prišli do sporazuma; storili smo koncesije, toda nikoli nismo popustili tako daleč, da bi se odrekli bodisi pravic vseh narodnostnih skupin ali narodne enakopravnosti, nismo se mogli odreči bratstvu med narodnimi skupinami STO-ja. Te stranke so v razgovorih z nami hotele, da se mi oddaljimo od svoje osnovne linije, hotele so, da bi dejansko opustili tisto linijo borbe za svobodno in za pravo demokracijo. V isti sapi pa so ti ljudje tedaj zahtevali od nas, da uničimo vse tisto, kar si je ljudstvo priborilo in utrdilo v coni B, zahtevali so, da se odrečemo vseh pridobitev, ki jih je ljudstvo Istre utrdilo v tistem delu cone B, ki bo pripadal STO-ju. Temu smo se mi uprli. In danes pravijo te stranke v svojem obvestilu, da bo sporazum (seveda sporazum brez nas, ki stremi za tem, da bi te stranke dosegle vsa mesta v bodoči vladi) moral biti razširjen na ves STO in ciljajo s tem na vse tisto, kar je bilo ustvarjenega v coni B ter hočejo vnesti v cono B tisti protidemokratični režim, ki je vzpostavljen tukaj s pomočjo ZVU.

Branko Babič govori

Tovariši, kakor sem dejal, prav nič ni nenavadnega, da je prav v tem trenutku prišla ta izjava, ko se vrši kongres KP STO-ja, ki začrtava svoje politično delovanje za dobrobit širokih ljudskih množic. Ta komunike, ta sporazum je napad na demokratične sile STO-ja. Mi pa smo, tovariši, kakor včeraj, tako danes in tako tudi jutri pripravljeni pogajati se s temi strankami, voditi razgovore z vsemi političnimi gibanji in strankami za dosego sporazuma resnično v interesu pomiritve in normalizacije položaja pri nas.

Prav gotovo pa nismo pripravljeni storiti sporazuma za vsako ceno, nismo pripravljeni skleniti sporazum, da bi se z njim odrekli tiste svoje linije, ki smo jo začrtali na našem kongresu, ki ni samo linija naše partije, temveč vsega demokratičnega prebivalstva. In s tega mesta lahko rečemo tem voditeljem, da se motijo, ako mislijo tudi v bodoče voditi politiko izolacije demokratičnih sil, kakor jo vodijo danes pod zaščito anglo-ameriških bajonetov, da bo demokratično ljudstvo Trsta znalo s svojo borbo premagati vse nakane reakcije, da bi izločila demokratične sile iz sodelovanja v javnem življenju na vsem STO-ju. S tega mesta jim povemo: s temi svojimi nameni ne bodo uspeli!

Referat tov. Uršiča

Včeraj se je ves dan nadaljevalo zasedanje KP STO-ja. Dopoldne je bilo na vrsti organizacijsko poročilo tov. Rudija Uršiča.

Tov. Uršič je najprej v zvezi s političnim poročilom tov. Babiča na kratko orisal položaj STO-ja in označil glavne karakteristike njegovega nastanka; poderta je tradicijo, orisal sedanjo dobo in nakazal bodoče perspektive. Dejal je:

«Položaj, v katerem se STO nahaja, sledi borbi za državno pripadnost. Ta položaj ni navaden parlamentarni položaj kakor v Franciji, Belgiji, Italiji itd. Revolucionarne tradicije naših širokih ljudskih množic, zvezane med kmeti in delavci — bistveni pogoj za vsako revolucionarno uveljavljanje; slovansko italijansko bratstvo; uničenje državnega aparata in izgradnja novega aparata, ki je bil izraz ljudskih množic ter kasnejša vzpostavitev starega; možnost pridobiti večino in zaradi tega važnost pozicije v novem državnem aparatu — vse to so odrazi našega posebnega položaja.

Osnovno potezo tega novega obdobja borbe ljudskih množic mora označevati napor za ustvaritev široke demokratične protiimperialistične in protifašistične fronte, ki naj obsega vse demokratične sile STO-ja, pripravljene na mirno sožitje, ki naj prepreči provokacije in spletke vojnih hujskačev, ki naj prepreči, da bi se naše ozemlje spremenilo v oporišče za borbo proti državam z ljudsko oblastjo, predvsem proti Jugoslaviji in italijanski demokraciji.

Za dosego tega je treba ohraniti, poglabljati in razširjati zvezo med kmeti in delavci, razširjati demokratično fronto, mobilizirati druga politična gibanja in stranke na skupnem demokratičnem programu, ki je bil obširno razložen v političnem poročilu. Za razširitev demokratične fronte so neizbežne zveze z ostalimi političnimi strankami za tem je rešitev pojava, ki ga umetno pretvarjajo in prikazujejo kot premišljen načrt za nadvlado Slovanov v našem naprednem gibanju.

Tovariš Uršič je dalje govoril o krepitvi organizacijske in politične ter ideološke enotnosti, o načelih demokratičnega centralizma ter dejal, da mora partija biti enotnost volje, ki izključuje vsako frakcionaštvo. Dejal je, da glavno nevarnost predstavljajo izzivalni elementi, ki špekulirajo z narodnostnimi čustvi in s tradicionalnimi vezmi naše domače demokracije z italijansko. Pot razvoja in utrjevanja partije pa gre preko čiščenja od raznih provokatorjev, agentov, oportunistov in socialšovinistov. Govoril je dalje o sektaštvu, ki ga je treba izločiti, kar je eden prvih pogojev za izvojevanje večine. Omenil je klevete proti partiji, klevete, ki jim je izvor v enotnosti pri sklepih komitetov in zato slikajo partijo kot totalitarno. Toda soglasnost ne izhaja iz discipline, marveč iz dejstva, da ima partija znanstveno metodo za obravnavanje zgodovinskih in političnih vprašanj, in iz dejstva, da je zvesta delavskemu razredu. Ta metoda pa zahteva vsakodnevnega obravnavanja dejstev, ki se dogajajo v okolju, v katerem živimo. Na to je tov. Uršič obravnaval napake raznih partijskih organizacij in njihove pomankljivosti. Govoril je dalje o vprašanju dela članov partije med množicami, o tem, kako si mora vsak komunist znati s svojim delom pridobiti zaupanje onih, ki ga obdajajo, o delu v Enotnih sindikatih, med ženami in mladino ter o pravilni kadrovski politiki in njenih temeljih.

Na koncu je poudaril potrebo po konkretnem delu, potrebo po aktivizaciji čim večjega števila demokratičnih elementov — ne članov partije s pritegnitvijo h konkretnemu delu, iz katerih se bodo razvile nove sile, ki bodo sposobne prevzemati vodstvo demokratičnega gibanja. Dejal je, da mora partija ostati kovačnica prekaljenih ljudi, ki bodo znali pod najtežjimi pogoji in v borbi proti še tako močnemu sovražniku pripeljati tržaške ljudske množice k zmagi.

JUGOSLAVIJA SE NE STRAŠI groženj in tuje propagande

Izjave maršala Tita ob otvoritvi „Litostroja" v Ljubljani

Ljubljana, 2. — Kakor smo poročali, je včeraj začela delovati največja livarna Titovih zavodov «Litostroj» v Ljubljani. Slovesni otvoritvi je prisostvoval tudi maršal Tito. Po otvoritvenem govoru ministra za industrijo LR Slovenije Franca Leskoška je govoril maršal Tito, ki je med drugim dejal, da je danes v Jugoslaviji in inozemstvu mnogo ljudi, ki se sprašujejo, čemu je treba Jugoslavijo industrializirati, ker je poljedelska država, država kmetov. So zopet drugi, ki sprašujejo: Čemu vam je treba tovarn, ko imamo tovarne mi in vam lahko dobavljamo vse, kar želite. Ti ljudje pravijo dalje: Dajte nam surovine in mi vam bomo dobavljali izdelke. M: pa jim odgovarjamo: Ne! dovolj nam je! Vseh 20 let predvojne Jugoslavije je bila Jugoslavija izkoriščana po notranjih izkoriščevalcih in tujih imperialistih. 20 let so ti ljudje izvažali iz naše države, kar je bilo najboljšega. Ostali smo brez cest, brez železnic, brez vsega, kar potrebuje civilizirano ljudstvo. Zato smo sklenili že na fronti, da bomo ustvarili novo Jugoslavijo, ki bo tudi tehnično razvita. Izjavil je nato, da stara Jugoslavija ni mogla biti neodvisna, ker so kapitalisti in imperialisti postavljali težke pogoje za dobavljanje raznih potrebščin. Ravno zaradi tega, ker vidijo, da hočemo proizvajati sami, kar potrebujemo, je nadaljeval maršal Tito, se jezijo in nas obrekujejo. Poudaril je, da želi Jugoslavija samo mir, da bo lahko gradila, kar ima v načrtu. Vojno pa želijo tisti, ki Jugoslavijo obrekujejo.

Izjavil je nato, da se Jugoslavija ne bo ustrašila nobenih groženj. Jugoslavija se ne straši tudi tuje propagande, ker je ljudstvo v vojni dokazalo, da zna braniti svojo svobodo. Pomagamo si lahko tudi sami, je nadaljeval maršal Tito. Reakcionarji in fašisti naj govorijo, kolikor hočejo o atomski bombi, mi mislimo samo na naše delo.

Poudaril je nato potrebo še večje enotnosti ljudske fronte, da bo tem uspešnejše nadaljevala pot za obnovo dežele, za ohranitev vseh pridobitev in za boljšo bodočnost.

Izid madžarskih volitev je velika zmaga demokracije

Budimpešta, 2. — Na podlagi zadnjih volitev so posamezne stranke dobile poslanska mesta, kakor sledi: komunistična stranka 97, (pri prejšnjih volitvah 76), mali posestniki 68 (prej 245), socialdemokratična stranka 66 (69), narodna kmečka stranka 39 (23), stranka krščanskih žena 59, stranka madžarske neodvisnosti 53, radikalna stranka 6, madžarska demokratična neodvisna stranka 18, meščanska demokratična stranka 3. Danes pa so se začeli razgovori za sestavo nove vlade.

Pariški «Humanité» piše, da predstavlja izid volitev zmago demokracije, in sicer ne samo madžarske, pač pa za vso vzhodno Evropo, ki jo ameriški tisk stalno obrekuje. Postopno uvajanje gospodarske demokracije razburja ameriško vlado, ki bi želela, da bi se Evropa povrnila v zmedo, ki je vladala pred vojno.

Sovjetska ratifikacija preprečila ameriške načrte

Rim, 2. — Ratifikacijo mirovnih pogodb po Sovjetski zvezi komentira moskovski radio tako, da je Sovjetska zveza zopet odkrila nov manever mednarodne reakcije. Očitno je, da so ZDA in Anglija nezadovoljne s tem sovjetskim korakom, ki ovira ameriške načrte, na podlagi katerih so že izvedli ukrepe za odpremo novih čet v Sredozemlje.

ZDA in Anglija bodo morale umakniti svoje čete z italijanskega ozemlja, kakor tudi iz vsega ozemlja cone A, v kolikor pripade po mirovni pogodbi Jugoslaviji. Edinole na bodočem ozemlju STO-ja in v nekaterih predelih videmske pokrajine ostane manjše število zavezniških čet.

Londonski «Times» piše v zvezi z ratifikacijo Sovjetske zveze, da skušajo doseči Italijani revizijo mirovne pogodbe. List nadaljuje, da so ostale premagane države sprejele mirovno pogodbo kot odkupnino za svoje zmote tekom vojne. Samo Italija načenja revizionistično kampanjo. Vsak tak poizkus bi samo obudil bridke spomine in zmagovalci bi intervencije držav, kakor je Argentina, ki se niso udeležile vojne, sprejeli odklonilno.

Namestniki zunanjih ministrov se sestanejo 6. oktobra

London, 2. — Po poročilih iz vladnih krogov se bo prihodnja konferenca namestnikov štirih zunanjih ministrov sestala 6. oktobra v Londonu. Kakor je znano, bodo namestniki štirih zunanjih ministrov izdelali poročilo o mirovni pogodbi z Nemčijo. To poročilo bo tvorilo osnovo za zasedanje štirih zunanjih ministrov v novembru.

Grška vlada deluje po ameriških navodilih

ATENE, 2. — Radio grške demokratične vojske poroča, da se po vsej državi nadaljuje živahno delovanje partizanskih edinic, ki so dosegle večje uspehe na Peloponezu, na področju Kozane, v bližini Lamije in drugod.

Isti radio poroča, da je vojaško sodišče v Lamiji obsodilo na smrt 7 vojakov, 30 pa na dosmrtno ječo, ker se niso hoteli boriti proti partizanom.

V zvezi s sklepi vlade o odpravi svobode tiska in odpustitvi iz državne službe vseh demokratov je radijski komentator demokratične armade dejal, da je atenski radio skušal prepričati svoje poslušalce, da predstavlja svobodni tisk nevarnost za državo, nekateri državni uradniki pa da ovirajo obnovo dežele in uničenje komunistične «zarote».

Vse to je logična posledica nasveta, ki sta jih dala monarhofašistom ameriški poslanik Mac Weagh in voditelj ameriške misije Griswold. Angloameričani ne želijo, da bi bilo grško ljudstvo informirano o uspehih demokratične armade in o težkem položaju monarhofašističnih čet, kakor tudi ne o pogajanjih za prihod v Grčijo ameriških in turških čet, nemških in italijanskih fašistov ter mednarodnih legij.

Sovjetsko-bolgarski trgovinski dogovori

Moskva, 2. — Med ZSSR in Bolgarijo so podpisali dogovor za dovolitev kredita Bolgariji za nakup industrijskih naprav. Sovjetska zveza bo dobavila Bolgariji naprave za industrijo umetnih gnojil, za električno industrijo in za industrijo koksa. Sovjetska zveza bo nudila tudi tehnično pomoč za zgraditev omenjenih industrijskih naprav.

Pred kratkim sta obe državi podpisali trgovinski dogovor, na podlagi katerega bo ZSSR dobavljala Bolgariji izdelke oljčne industrije, kovine, razne surovine, tekstilne izdelke, razne stroje in drugo blago. Bolgarija bo Sovjetski zvezi dobavljala tobak, rude, kovine in poljedelske pridelke.

Na tisoče mrtvih v Indiji

Kalkuta, 2. — Zaradi včerajšnjih neredov je bilo v Kalkuti 29 mrtvih in 300 ranjenih. Policija je na množico streljala 16 krat. Visoki komisar Pakistana je izjavil, da pri spopadih v Pundžabu pobijejo vsak dan 15.000 siksov. Pripomnil je, da so v enem samem okraju pobili 20.000 siksov. Gandhi se je začel postiti kot protest zaradi neredov v Kalkuti.

Ramadierova vlada nesposobna za rešitev gospodarske krize

Pariz, 2. — Francoska vlada je izdala dekret, s katerim je povišala cene do 5%. Ta dekret je v zvezi z znižanjem dnevnega obroka kruha na 200 g izzval nezadovoljstvo med delavskimi množicami. Levičarski tisk zatrjuje, da dekret dokazuje nesposobnost Ramadierove vlade, ki bi morala odstraniti izkoriščevalce in špekulante, ki si kopičijo velike dobičke, medtem ko so življenjski pogoji delavstva vedno slabši. Tisk nadaljuje, da je svoječasno povišanje mezd za 11% z ozirom na povišanje cen na debelo za 10% in na drobno od 4 do 5% postalo iluzorno.

Danes popoldne je govoril Ramadier v parlamentu o vladni zahtevi za dovolitev izrednega kredita v znesku 8 milijard za premogovno industrijo. Ramadier je dejal, da bo Francija zgubila gospodarsko bitko, ako bo dovolila povišanje cen premogu. Ramadier je priznal, da gre Francija nasproti inflaciji cen zlasti v pogledu poljedelskih pridelkov.

V tovarnah Peugeot je 10 tisoč delavcev sklenilo, da bodo nadaljevali stavko.

Ramadier bo na večerni seji skupščine postavil vprašanje zaupnice v vprašanju zvišanja cen premogu.

Diskusija in volitve centralnega komiteta

Med diskusijo so v kongresno dvorano neprestano prihajale delegacije iz tržaških tvornic in okrajev, ki so jih kongresisti navdušeno pozdravljali in jim prirejali prisrčne ovacije. Tako sta dve delegaciji žen prinesli pozdrave naših žena iz tržaških okrajev Sv. Jakob in Sv. Just; posebno prvo so navzoči pozdravili z več minutnim ploskanjem. Nadalje je pozdravila kongres delegacija delavcev iz žavljiske čistilnice in delegacija delavcev, ki obnavljajo naš ljudski dom pri Sv. Jakobu, dalje delegacije delavcev lesne stroke, Zadružne tiskarne, delegacije delavk in delavcev iz tržaške tovarne jute in druge. Sledila je delegacija uredništva in uprave lista «Il Lavoratore», ki je bila še posebno navdušeno sprejeta. Nepopisno navdušenje pa je zavladalo, ko sta dva delavca: eden oče treh padlih partizanov, drugi pa mladinec — prinesla kongresu dar delavcev tržaške tovarne strojev: malo ploščo z imeni v narodno osvobodilni vojni padlih delavcev tovarne in pozdrave vseh ostalih delavcev.

Kongresisti so danes poslali tudi številne brzojavne pozdrave: centralnim komitetom kom. partij Jugoslavije in Italije ter maršalu Titu, Palmiru Togliattiju, La Passionariji in generalu Markosu. Dalje komunistični partiji Francije in njenemu voditelju Mauriceu Thorezu. Posebne pozdrave je poslal kongres tovarišem stavkovnega odbora in tovarišu ministru Ivanu Regentu.

Na večernem zasedanju kongresa je bila poslana pozdravna brzojavka generalisimu Stalinu in delegati so vzklikali Sovjetski zvezi in njenemu voditelju.

Med prepevanjem internacionale, partizanskih in proletarskih pesmi so se pred kongresisti vrstile delegacije tržaške mladine, mater padlih partizanov in drugih.

Nato je spregovoril član centralnega komiteta KPI Giordano Pratolongo in pozdravil kongres šele na koncu in dejal, da zaradi prepovedi ZVU povzema besedo šele po zaključku kongresa.

Izvoljeni člani Centralnega komiteta

Po izglasovanju resolucije so delegati pristopili k volitvam centralnega komiteta.

Izvoljen je bil sledeči Centralni komitet KP STO-ja: Babič Branko, Vidali Vittorio, Uršič Rudi, Jaksetich Giorgio, Solieri Armando, Ukmar Anton, Gasparini Leopoldo, Destradi Alessandro, Beltram Julij, Semilli Emilio, Štoka Franc, Berletič Marija, Vilhar Srečko, Mrak Boris, Buič Ivan, Oliva Adriano, Lipovec Franc, Sorta Giordano, Bacicchi Silvano, Burlini Loredana, Kralj Franc, Casali Maria, Grmek Alfonz, D'Este Bruno, Vatovaz Ernesto, Santalesa Ricciotti, Bukovec Ivan, Drassich Carlo, Medica Erminij, Gherlizza Oliviero, Maule Bruno, Crevatin Albino, Rizzotti Renato in Pobega Giovanni.

Ob zaključku kongresa so komunistične žene darovale partiji krasno partijsko zastavo. Po zaključnih besedah predsednika kongresa tov. Gasparinija je kongres ob prepevanju internacionale zaključil delo.

JULIJ BELTRAM

Dosedanji rezultati dela ljudske oblasti v Kopršči in Bujščini

Ni bilo lahko prevzeti upravo v času, ko je bilo gospodarstvo uničeno, ko so bile prazne zaloge, uničena prevozna sredstva, ko so padli najboljši. Ni bilo lahko prevzeti dediščino fašistične Italije, ki je na najnesramnejši način zatirala to ljudstvo, zlasti pa slovenski in hrvaški življ, ju raznarodovala in preprečevala vsako izobraževanje Slovencev in Hrvatov ter italijanskih delovnih slojev. Ni bilo lahko prevzeti oblast in jo voditi brez kadra, ker je po zaslugi države, ki se ponaša z dvatisočletno kulturo ponekod do 60% nepismenih. Danes ni v Istri med 14.000 Hrvati bujskega okraja in 24.000 Slovenci koprskega skoro niti enega učitelja niti enega uradnika, ki bi bil strokovno izšolan. Se več: stari učitelji in uradniki so morali zapustiti domačo zemljo in sprejeti službo v Italiji ali pa emigrirati. Po mestih je precej izobražencev, toda ti so še bolj kot drugod vezani na stare tradicije in so konservativno usmerjeni. Se vedno so zvesti hlapci starih vladajočih izkoriščevalskih razredov. Oni nočejo pretrgati s starim in se povezati s progresivnim elementom, ki daje človeku dostojanstvo, polno iniciativo in svobodo. Se nadalje ostajajo v službi reakcionarnih sil in delajo zavestno ali ne proti ljudstvu in s tem proti lastnim interesom. Od teh elementov ljudska oblast ni mogla pričakovati večje pomoči.

Poleg teh težav so se pojavile še druge. Skrajna zaostalost in patriarhalni odnosi med prebivalstvom obalnih mest, kjer žive v pretežni večini italijanski meščani, in deželo z ogromnim številom kolonov in polovinarjev; poleg tega močne pozicije klerikalizma, ki živi na račun zaostalosti prebivalstva in zaostalost podpira. Neugnano sovraštvo zaledja do obalnih mest Kopra, Pirana itd., ki so prestavljala žarišča zatiranja in izkoriščanja dolga desetletja, ki se nikakor ni moglo sprijazniti z dejstvom legalnega postopanja proti zločincem in zatiralcem. Zaledje, ki ga predstavlja skoro izključno slovenski in hrvatski življ, še danes goji sovraštvo do teh gnezd, kjer se je kotil fašizem in ki so predstavljala pravo prekletstvo za vso Istro.

To so glavne ovire in težave pri izgradnji in utrditvi nove oblasti, ki je in mora biti trdno v rokah ljudstva. Se danes niso te ovire v celoti odstranjene, ampak odstranjujejo se s trdim in vsakodnevnim ideološkim bojem, kar pa zlasti med italijanskim elementom nima zadovoljivih rezultatov.

Zaradi intervencije tako zvanih zaveznikov je bila vsa Primorska tako rekoč obglavljena. Vsa večja mesta so bila odrezana od zaledja, ki ni moglo zadostiti samemu sebi, kar je povzročalo zlasti na gospodarskem področju velike težave. Medtem ko se je v FLRJ, ki predstavlja gospodarsko celoto, gospodarstvo razvijalo z hitrejšim tempom, v coni B nismo imeli istih pogojev. Poleg tega so se morale ljudske množice še celih 20 mesecev boriti za to, da svetu ponovno dokažejo svojo voljo in željo po priključitvi. Vse to zaradi nenasitnih žrel anglo-ameriškega imperializma. Medtem je Jugoslavija, domovina delovnega ljudstva, gradila z dosedaj nesluteno hitrostjo boljšo bodočnost za svoje sinove. Petletni gospodarski načrt ni samo preizkušnja vseh produktivnih sil ter organizacijskih sposobnosti, temveč je dokaz urejene države, v kateri se odraža odločna volja ljudstva, dvigniti svojo domovino na višjo stopnjo industrijske države. Danes se v Jugoslaviji gradi 200 večjih industrijskih objektov. Drugo leto se bo gradilo novih 200 ali več. Naj navedemo nekaj primerov: «Litostroj» v Ljubljani je večji od tovarne strojev (fabbrica macchine) v Trstu; zgrajena je te dni v Zagrebu največja tovarna sladkorja na Balkanu; pri Beogradu se je začel graditi 250 m dolg in 60 do 100 m širok kanal med Donavo in Tiso. Mladina zgradi v dobrih 7 mesecih 240 km železnice. Zgodovina ne pozna takega delovnega poleta. Narodi Jugoslavije vedo, da je to mogoče samo v pogojih ljudske oblasti in pod takim vodstvom, kot ga predstavlja tov. Tito in komunistična partija.

Velik vplив na potek dogodkov v našem okrožju, kar se tiče razpoloženja italijanskega prebivalstva v odnosu do oblasti, predstavlja tudi tržaška reakcija, ki na vse načine z grožnjami, z denarjem in celo s papeško podporo, ki prehaja ilegalno čez mejo ter potom reakcionarnega klera, preprečuje sodelovanje bolj ali manj demokratičnih elementov z ljudsko oblastjo in z antifašističnimi organizacijami. Se danes plačuje tržaška reakcija nagrade učiteljem in uradnikom, ki poleg svoje redne plače, ki jo prejemajo od tukajšnjih oblasti za svoje delo, dobivajo redne mesečne nagrade. Tako se kupujejo duše nezavednih, dejansko protiljudskih elementov bolj ali manj v vseh italijanskih obalnih mestih. Poleg tega so se v začetku pojavile napake sektaškega značaja, ki so odbijajoče vplivale na precejšnji del italijanskega prebivalstva. Pojavi, ki so razumljivi in do neke mere opravičljivi, če upoštevamo ostanke sovraštva, ki ga je sejal fašizem, majhno udeležbo teh mest v NOB, zaradi katere se ideja bratstva ni mogla v praksi utrjevati pred osvoboditvijo, in pa končno neizkušenost kadra.

(Se nadaljuje)

TRŽAŠKI DNEVNIK

„O objektivnem" poročanju lista Giornale di Trieste

«Giornale di Trieste» je 22. avgusta objavil poročilo o policijski preiskavi, ki naj bi razčistila zadevo o «brutalnem napadu», katerega «žrtev» bi bila učiteljica osnovne šole v Sv. Križu. To poročilo prav gotovo ni bilo napisano na podlagi preiskave, ker je v njem toliko laži, kolikor besed. Preiskava ni znala ugotoviti niti ure niti dneva tega «brutalnega napada». Članekar trdi, da se je «napad» izvršil v torek popoldne. resnica pa je, da je prišlo do odklonitve učiteljice Ščančarjeve v ponedeljek ob 10. uri dopoldne. Dalje govoriči poročilo, da je krajevni SIAU že delj časa podpihoval vaščane proti «mladenki». Kako bi SIAU podpihoval ljudi proti nekomu, ki ga sploh ne pozna, saj je učiteljica učila komaj 4 dni. Takoj drugi dan, ko so matere izvedele od otrok, da imajo novo učiteljico, sta se zglasili pri njej dve materi in ji povedali, da starši želijo vedeti, komu je zaupana vzgoja njihovih otrok.

Znameniti člankar pripoveduje, da je «mladenka» komaj nekaj mesecev v naših krajih. Prvič, to ni mladenka, temveč žena domobranskega oficirja, drugič, ta begunka ni samo nekaj mesecev tu, temveč že dve leti poučuje na slovenskih šolah. ZVU naj dopove policiji — najboljši na svetu —, naj točneje ugotovi, od kdaj je žena domobranca že tu. ZVU to prav dobro ve, saj jo je že pred dvema letoma sprejela za učiteljico.

Po poročilu naj bi se vaščani jezili, da se je učiteljica držala potrjenih knjig in da ni učila otrok «političnega verolzpovedi». S tem zahrbtni novinar sumniči drugo učiteljstvo, da je v šoli širilo politiko in da ni upoštevalo potrjenih knjig. Zato pozivamo ZVU, naj ugotovi, ali so drugi učitelji res poučevali politični «credo».

Še nikdar se ni zgodilo, da bi naši nasprotniki povečali število občinstva na naših manifestacijah. Vedno so imeli motne oči in so tisoče in tisoče prisotnih spregledali. Pri Sv. Križu pa so število podesetorili in govorijo o 200 ženah! Če ne bi bilo zapisano z besedami, bi mislili, da je tiskarski škrat pristavil eno ničlo. Čudimo se, da «čuječa» policija ni zapazila te množice 200 žena in da sploh ni vedela, da se je v Križu nekaj zgodilo. Šele tretji dan je izvedela, da se je pri Križu izvršil «brutalen napad».

Nadalje beremo, da so žene vdrle v šolo — a vrata so bila na stežaj odprta. K učiteljici so šle samo štiri matere in ji povedale, da starši ne zaupajo vzgoje svojih otrok ženi domobranskega oficirja. Poklicale so otroke, naj zapuste razred, učiteljico pa pozvale, naj zapusti vas, ker je nezaželena. Učiteljica je odšla na postajo, nihče se je ni dotaknil, mirno je počakala na vlak in čez 2 uri je bila v Trstu. Lažnivo poročilo nam hoče dopovedovati, da so jo žene kamenjale. Slovenskim ženam hoteči napršti dejanja skvadristov in kvalupkvistov v drevoredu XX. septembra. Zato pozivamo gospo učiteljico Vlasto Ščančarjevo, da jasno in nedvoumno pove, ali je bila zadeta, drugače jo bomo smatrali za navadno lažnivko v službi naših narodnih sovražnikov.

Na temelju take preiskave je ZVU ustavila počitniški tečaj v Sv. Križu in ukazala zapreti šolsko poslopje. S tem nam je storila veliko krivico in zato upravičeno zahtevamo, da jo popravi in ponovno odpre počitniški tečaj.

Obnova pogajanj za sindikalni sporazum

OOSS nam je poslal včeraj naslednje pismo:

«OOSS je imel 2. IX. t. l. redno sejo, na kateri so razpravljali o položaju, ki je nastal v izvedbi sindikalnega sporazuma. OOSS se je odločil vdpraviti vsa nasprotstva in primere, ki so povzročili nesoglasja. V ta namen je sklenil:

1.) Takoj ponovno izvrševati naloge, zaradi katerih je bil ta odbor ustanovljen. Na'oga omenjenega organizma je čimprej doseči sindikalno združitev, kakor je bilo to potrjeno v protokolih, ki sta jih obe tržaški sindikalni organizaciji podpisali v Parizu 20. oktobra 1946.

2.) Sporazum, ki so ga sklenili v Trstu 24. maja 1947, je z vsemi svojimi učinki veljaven za obe stranki, ki se istočasno obvezujeta, da se bosta strogo ravnali po omenjenem sporazumu.

3.) Zato se pozivajo vsi strokovni odbori za sindikalni sporazum, da ponovno pričnejo z normalnim delom, da čimprej dokončajo vse, kar je potrebno za združitev».

OOSS

Objavljeno pismo je za vse delovno ljudstvo velikega pomena, ker dokazuje, da so v vrstah delovnega ljudstva zmagale zdrave napredne sile.

Navzlic temu pa si ne smemo delati nobenih utvar. Zavedati se moramo, da delujejo proti koristim delovnega ljudstva še vedno tiste sile, ki bi ga hotele še nadalje izkoriščati.

Zato moramo naše napore povečati, ker le na ta način si bomo zagotovili enotno sindikalno organizacijo, ki bo lahko uspešno vodila borbo za pravice delovnega ljudstva v bodočem STO-ju.

Teden Rdečega križa

Kot smo obveščeni, bo v dneh od 28. sept. pa do 5. oktobra 1947. v Jugoslaviji in coni B, ki bo priključena, vsedržavni teden Rdečega križa.

Ob tej priliki bodo ljudske množične organizacije podprle to človekoljubno organizacijo in izvedle širokopotezno propagando za vpisovanje in udejstvovanje ljudskih množic v zdravstveno-prosvetnem delu.

O pomenu tega dela in same organizacije ni treba posebno poudarjati. Zdravstveni odsek pri goriškem okrajnem ljudskem odboru v Ajdovščini je to leto napravil mnogo za izboljšanje higienskih razmer in dvig zdravstvega stanja vsega prebivalstva. Posebne skupine zdravniškega osobja so krožile po vaseh goriškega okraja ter brezplačno pregledovale prebivalstvo, prirejale razna predavanja o higieni in zdravstvu.

Slovenska počitniška kolonija v Rovinju

Po skoraj dvomesečnem bivanju so se 24. t. m. otroci vrnili iz počitniške kolonije v Rovinju na svoje domove v Slovensko Istro in na Kras.

Njihovi veseli zagoreli obrazi živo pričajo, kako prijetno je bilo njihovo bivanje ob sinjem Jadranu. Ves čas bivanja ni noben otrok resno zbolel. Vsi so se zredili celo po več kg. Med svojim bivanjem v Rovinju so si otroci ogledali tudi bližnje kraje. Bili so v Porecu in si ogledali znamenito vinarsko šolo, obiskali so Brijonske otoke in mesto Rovinj. Tu v Rovinju jih je prisrčno sprejelo delovno ljudstvo in tamošnje množične organizacije. Pri poslovilni prireditvi kolonije 21. avgusta so bili tudi zagrebški pionirji, ki so letovali na otoku Sv. Katarine.

Za lep potek bivanja v koloniji se je močno trudila upravnica kolonije učiteljica tov. Elka Metlika. Tako bodo pionirji imeli lep spomin na sinje Jadransko morje in na delovno ljudstvo, ki jih je tako prisrčno sprejelo. Pionirji in osebje se naši narodni oblasti najlepše zahvaljujejo in zagotavljajo, da bodo uresničili nade, ki jih vanje polaga njihova domovina.

Protestno pismo angleških mladincev ZVU

Angleški mladinci, ki so jih, kakor smo že javili, fašistični pobalini v Trstu napadli, ko so se vračali z mladinske proge Samac-Sarajevo, so poslali ZVU sledeče protestno pismo:

Trst, na potu v London,
1,30 pm31, avgusta 1947.

Zavezniški vojaški upravi
v TRSTU.

Mi britanski državljani, 24 po številu, na potu skozi Trst odločno protestiramo proti napadu, ki ga je izvršilo nekaj stotin fašističnih pretepačev na skupino šestih naših tovarišev. Istočasno se zgražamo nad držanjem mestne policije, ki je mirno gledala, ko so vrgli na tla eno naših angleških deklet.

Zahvaljujemo se amerikanskemu Rdečemu križu, ki je prepeljal ranjence v bolnišnico. Čeravno njihove poškodbe niso težje, nameravamo predati to zadevo pristojnim oblastem v Angliji.

(24 britanskih državljanov).

Zopet porast cen
kljub nasprotnim zagotovilom občinskega sveta

S 1. septembrom so se zvišale cene električnemu toku, vodi, plinu, moki in kruhu. Cena električnemu toku se je zvišala od 9.30 na 17.50 lir; vodi od 8 na 14.30; plinu od 13 na 16 lir; kruhu od 39 na 44 lir; za moko zaenkrat še niso določili nove cene.

Cene stalno naraščajo; draginja neusmiljeno pritiska na delovno ljudstvo, dočim povišanje plač delavcem nima nob nega učinka. Politika cen in stališče ZVU do gospodarske politike se nista v ničemer spremenila. Nujne in važne stvari, ki zahtevajo takojšnje rešitve se rešujejo le priložnostno od primera do primera. To je znak nenačrtnosti pri javni upravi in odgovornost ZVU za težak gospodarski položaj tržaškega ljudstva.

Sicer so sindikalne organizacije poskušale popričati lokalne oblasti in jim dokazati vse kvarne posledice, ki jih povzročata njihova brezbrižnost in malomarnost. Toda vsi napori so ostali brez uspeha.

V tej zvezi moramo opozoriti na velikodušno besedičenje občinskega sveta o vprašanju cen za električni tok. Na eni izmed zadnjih sej tega sveta so razpravljali tudi o teh cenah in zagotavljali, da ne bo prišlo do novih povišanj cen za potrošnike. Toda gospodje mestni svetniki tudi tokrat niso držali besede. Vsak preprost Tržačan se sprašuje, čemu take seje, ki nič ne koristijo in čemu na občinskih uradih toliko uradništva, ki prejema samo visoke plače, koristi pa ničesar.

Še vedno niso uredili vprašanja mezd delavstva Acegat-a

Tovarniški odbor ACEGAT-a je zaradi obvestila, ki je bilo objavljeno v nekaterih tržaških dnevnikih smatral, za potrebno, odposlati vsem časopisom posebno pismo. To pismo so poslali v vednost tudi predsedniku ACEGAT-a g. N. Senigaglii in odvetniku M. Miani-ju, predsedniku tržaške občine.

V pismu poudarja tovarniški odbor ACEGAT-a, da so se cene za vodo, plin in elektriko zvišale predvsem zaradi velikega povišanja cen s strani SELVEG-a.

Delavstvo pri ACEGAT-u namreč še ni doseglo nobenih mezdnih izboljšanj, kakršnih so pa bili že deležni delavci industrije in drugih strok. Sicer so prejeli na račun svojih zahtev predujem. Sindikalni predstavniki pa še vedno čakajo odgovor na delavske zahteve, ki so jih izglasovali na svojem zborovanju z dne 28. avgusta t. l.

Zato se ne morejo zadovoljiti z enostransko rešitvijo, ki pomeni istočasno tudi izigravanje delavske organizacije.

Mezdna pogajanja
za nameščence trgovin in za obrtno delavstvo

Na sedežu urada za delo so se včeraj nadaljevala mezdna pogajanja med predstavniki obrtnih delavcev in delodajalci. Tozadevna pogajanja so se sicer pričela na sedežu Zveze obrtnikov, a so se morala zaradi nerazumevanja delodajalcev nadaljevati na sedežu urada za delo.

Tudi mezdna pogajanja med delodajalci in predstavniki trgovskih nameščencev se še vedno zavlačujejo. Pogajanja so na mrtvi točki, ker se niso sporazumeli za delavsko osnovno mezdo. Za uradniške plače pa so se že sporazumeli.

VESTI S PODEŽELJA

ORLEK

Ob 40-letnici prosvetnega društva. V času pred prvo svetovno vojno in zlasti še za časa prvih let fašistične Italije so bila prosvetna društva na Primorskem tista kulturna žarišča, ki so posredovala kulturo našemu ljudstvu na vasi in ga seznanjala tudi z različnimi vprašanji, ki so se nanašala na kmečko gospodarstvo. 1927. leta so fašisti popolnoma prepovedali prosvetna društva ter požgali in uničili njih imovino. Marsikatero društvo je delovalo kljub fašističnemu terorju dalje ter je bilo njegovo delo v teh najtežjih časih še toliko pomembnejše. Po osvoboditvi in že za časa narodno osvobodilne borbe pa so se širom primorske zemlje začela obnavljati prosvetna društva.

Tako praznuje prosvetno društvo «Draga» iz Orleka letos 40 letnico svoje ustanovitve. To društvo je ogromno pripomoglo k dvigu kulturne ravni tamkajšnjega prebivalstva. Škoda le, da je bilo delovanje društva prekinjeno že v letu 1914 zaradi splošne mobilizacije. 1945 leta pa so prebivalci Orleka obnovili prosvetno društvo.

Ob priliki 40 letnice ustanovitve je govoril tov. Jože Pahor in pojasnil vse težkoče in ovire, ki jih je preblo to društvo za časa svojega delovanja, pa je kljub temu bilo verno svojemu kulturnemu poslanstvu. Prepričani smo, da bo prosvetno društvo «Draga» vršilo svoje delo še z večjim požrtvovanjem in zlasti pomagala mladini k njenemu vsestranskemu razvoju.

Ob tej priliki je odbor prosvetnega društva «Draga» poslal tov. Jožetu Pahorju pismo, v katerem se mu zahvaljuje, da je prišel tolikokrat v njihovo društvo predavat in mu žele, da bi sodeloval tudi pri proslavi 50 letnice ustanovitve njihovega društva.

TRIBAN PRI KOPRU

Tragična smrt mlade tovarišice. V nedeljo popoldne so v bližnji pokopališča v Škocjanu pri Kopru našli ustreljeno 20 letno Božič Marijo iz Tribana št. 2. Organi narodne zaščite so v zvezi s tem umorom aretirali nekega Siciljana, ki je osumljen, da je izvršil podli zločin.

V ponedeljek popoldne je bil pogreb mlade žrtve, katerega se je udeležila velika množica ljudstva iz Tribana, Škocjana in drugih krajev. Več velikih vencev iz belih nageljnov in čez petdeset šopkov cvetja, katere so nosile tovarišice pred krsto mlade žrtve, je pričalo kako je bila priljubljena tragično umrla pokojnica.

Zločin je vzbudil veliko ogorčenje ne samo v kraju, ampak tudi v Kopru, kjer ne pomnijo takega dejanja.

KOPER

Čiščenje mestnih kanalov. Že več kot teden dni je skupina delavcev zaposlena s čiščenjem odtočnih kanalov po mestu. Ze leta in leta se ni mestna oblast zanimala za čiščo kanalov, tako da so bile ulice ob vsakem nalivu poplavljene, posebno pa trg «Muda» pri vhodu v mesto. Ko je zadnji naliv predmesecem dni ponovno osvežil zrak in opral mestne ulice, je na «Mudi» ostalo precej neprijetno dišeče nesnage. To je dovedlo do pregleda kanalov, ki so bili zamašeni.

Delavci so nato izkopali iz teh kanalov velike kupe nesnage. Dobro bi bilo, če bi se kmetje pozanimali za to in izvozili ta humus, ki je zelo dobro naravno gnojilo, na svoje njive. V ulicah, kjer so kanale že očistili, je popolnoma izginil neprijetni duh, ki je posebno v soparnih dneh ostro udarjal v nos. Pobuda mestnega odbora zasluži priznanje.

BERTOKI

Lep mladinski športni praznik. V nedeljo je mladina iz Bertokov otvorila svoje novo športno igrišče, ki ga je že več kot mesec dni gradila s prostovoljnim delom.

Novoustanovljena nogometna enajstorica prosvetnega društva «Marko» je nastopila proti nogometni skupini «Rdeča zvezda» iz Ankarana in dosegla lepo zmago 9:0.

Prosvetno društvo je novi nogometni skupini nabavilo vso potrebno športno opremo in zanjo potrošilo 35.000 lir.

Skupno z mladino iz bližnjih vasi so po nogometni tekmi priredili tombolo. Po končani tomboli je domači orkester, ki šteje okoli 40 navdušenih godbenikov in ki se je že ob priliki kulturno-športne prireditve v Ankaranu izkazal kot eden najboljših, zaigral nekaj glasbenih točk.

Bertočani pripravljajo tudi nov sedež za KLO, ker bodo sedanjega preuredili za čitalnico. Napravili so tudi nov stenčas, ki bo služil za objave odbora, drugega pa bodo v kratken postavili na vasi za vse organizacije. Bertočani zaslužijo vse priznanje in bi bilo prav, da bi jih posnemali tudi ostali kraji.

PIRAN

Kaznovani tihotapci. Pred tukajšnjim ljudskim sodiščem sta se morala zagovarjati brata Valerij in Anton Busdon zaradi pretihotapljenja desetih oslov v cono A. Poleg teh se je zagovarjal tudi nečak obeh bratov, 17 letni Busdon Peter, obdolžen da je sodeloval pri tem poslu.

Vsi trije so bili zasačeni dne 26 junija tega leta na bloku v Skofijah, ko so po skriti stezi nameravali prepeljati čez demarkacijsko črto dva osla.

Pri zaslišanju je mladi Busdon izpovedal, da sta se strica že dolgo bavila s tem poslom. Brata sta se izgovarjala, da sta bila v denarni stiski, ker sta morala poravnati stroške bolnice in pogreba za materjo. Hotela sta na ta način dobiti potrebni denar. Priznala sta iztihotapljenje dveh oslov in poizkus iztihotapljenja drugih dveh, ko sta bila zasačena.

Upoštevajoč vse okoliščine je sodišče oba brata spoznala za krива in ju obsodilo na dva meseca zapora, nečaka pa pogojno na dva meseca prisilnega dela.

SEMEDELA

Volitve novega odbora. V nedeljo so v Semedeli imeli volitve novega KLO. Za volitve so se že prej pripravili z dvema sestankoma volivcev, na katerih so se podrobno razgovorili o kandidatni listi novega odbora. Volitev se je udeležilo 85% prebivalstva, kar dokazuje kako se ljudstvo zaveda važnosti volitev.

Izvolili so novega tajnika Umar Nacija in predsednika, Bertoka Riharda, oba kmeta. Izmenjali so tudi ostale člane, tako da sta od prejšnjega odbora ostala samo dva.

Ljudje so živahno komentirali potek volitev in izjavljali, da Semedela še ni imela takega ljudskega odbora, kot je novoizvoljeni.

IZPRED SODIŠČA

Bajni zaslužek dr. Incardone

Po nekaj dneh odmora se je včeraj zopet prikazal na zatožni klopi podkupljivi dr. Incardona, predsednik avtoprevoznega centra.

Na jutranji razpravi je predsednik kapitan Leaning ves čas izpraševal že znano pričo Caronija o tem, ali je bil prisiljen plačati Incardoni 7 milijonov in pol lir, da bi družba ATA dobila dovoljenje za uvoz avtomobilskih gum. Odgovor priče je bil pravi umotvor zvijanja. Ker je bila potreba avtomobilskih gum zelo velika in je grozila nevarnost, da bi drugo podjetje dobilo tako uvozno dovoljenje na škodo ATA, je samo po sebi umevno, da so take okoliščine zahtevale takojšnjo uvozno dovoljenje in takojšnje izplačilo nagrade. Priča Giuffrido Carmelo uslužben pri tvrdki ATA je kot spremljevalec Caronija, kadar je ta dvignil denar iz banke in ga nesel Incardoni, pričal o tozadevnih podrobnostih. Čeprav je na videz elegantен in fino oblečen dr. Incardona zanikal, da bi dobil kot nagrado za uvozno dovoljenje milijonske vsote, mu je priča Vigo Pavel, tajnik družbe ATA, dal s svojim pričanjem težak udarec. Tožilec Marcucci pa je v rokah zavihtel čudovite črne bukvé, v katerih je Vigo kot tajnik točno zapisal razne zaupne izdatke tvrdke. Med temi je na tožilčevo zahtevo g. Vigo prebral te štiri krajše zapiske: 3. oktobra 1946. l. je dr. Incardona zahteval 5 milijonov lir. 8. oktobra 1946. je dr. Incardona zvišal svoje zahteve na 7,5 milijonov lir. 14. oktobra 1946. so doktorju izročili prvi obrok v znesku 5 milijonov lir, 18. oktobra 1946. pa ostalih 2,5 milijona lir. Po čitanju teh dokazov je odvetnik Turcola takoj zaprosil sodišče, naj bi mu dalo prebrati knjigo. Toda sodišče je to prošnjo odbilo, ker je po izjavi priče ta knjiga strogo zaupna.

Medtem ko je g. Vigo bral te beležke, je obtoženec kot pravi poslovni človek potegnil iz žepa notes in svinčnik in začel pisati opombe. Najbrže pa prekasno! Onofri Anton spediter, podpredsednik ATA je mimogrede omenil, da si je pri tem trgovskem poslu g. Incardona prislužil težke denarce.

Onofri je tudi omenil, da je po njegovem mnenju bila kupčija zakonita, ker je bilo pač treba mazati z denarjem (!), da so se posli uspešno zaključili.

Popoldne je govoril pravni zastopnik firme ATA odvetnik De Armandi. Izrazil je, da mu že obtoženčev nastop in govorjenje nista ugajali. Zato je takoj postal nezaupljiv do obtoženca. Končno so nastopile še nekatere manj pomembne priče.

Razprava se nadaljuje danes zjutraj ob 9.30.

Avtomobil so ukradli

Včeraj zjutraj je Bucher Franc pustil svoj avtomobil št. 17685 znamke Ford pred kolodvorom Campo Marzio. Neznan tat mu ga je odpeljal in ga tako oškodoval za milijon lir. Avto ni bil zavarovan.

Bogat plen

Giono Rudolf iz ul. Lorenzetti 28 je prijavil policiji, da so neznanci vlomili v njegovo stanovanje in mu odnesli 8 žepnih in 5 zapestnih ur, 3 prstane, 1 srebrnik, verižico z obeskom in v denarju 36.000 lir.

Večino teh vrednostnih predmetov so imeli razni ljudje pri njem kot zastavek za posojila.

Zopet brez dovoljenja

Mantelli Orlando iz Rima in Zeviani Tullio iz Verone sta bila aretirana in predana sodišču ZVU zaradi prestopa meje cone A brez potrebne potne dovolilnice.

Koncert v gledališču Verdi

V četrtek 4. t. m. ob 21. uri bo v gledališču Verdi koncert tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta W. Ferrera. Na sporedu je Beethoven, Donato di Veroli, Debussy, Manuel de Falla in G. Verdi.

Vremensko poročilo

z dne 2. t. m. ob 21. uri. Zračni tlak 759 (pada); toplota 18. do 23.7, srednja 19; brez vetra; nebo oblačno; morje lahno razgibano; toplota morja 22; padavine 5 mm.

KINOPREDSTAVE

FENICE. 16.30: «Evgenija Grandet», Alida Valli in G. Tumiati.
ALABARDA. 16.00: «Ta dežela je moja», M. O'Hara, Ch. Laughton.
IMPERO. 15.00 «Velika laž», Bette Davis in Georg Brent.
VIALE. 16.00: «Ženska prikazen», Franchot Tone in Ella Raines.
MASSIMO. 16.00: «Rokovnjači», F. March in F. Gall.

KOLEDAR

Sreda 3. septembra
Doroteja, Velena
Sonce vzhaja ob 5.27, zahaja ob 18.37. Dolžina dneva 13.10.
Jutri 4. septembra
Rozalija, Zala

Spominski dnevi

1926: *je italijanska vlada izdala uredbo za postavitev «podeštatov» namesto voljenih županov.*
1939: *se je začela vojna med Nemčijo ter Francijo in Anglijo.*

Če zgodaj se selijo ptiči,
bo huda zima o božiči.

ŠOLSTVO

Vpisovanje in izpiti na Tehnični srednji šoli v Kopru

Dijaki in dijakinje, ki želijo obiskovati Tehnično srednjo šolo v Kopru, morajo najkasneje do 10. t. m. vložiti prošnjo na kolkovanem papirju na ravnateljstvo.

Sprejemni in razredni izpiti se bodo pričeli 15. septembra.

Ravnateljstvo.

Darilo izseljenca Rdečemu križu

Ben Stanislav iz New Yorka je poklonil Rdečemu križu za Trst in pokrajino 10.000 lir. Plemenitemu darovalcu se odbor iskreno zahvaljuje.

Enotni sindikati

Sindikat prehrane. V četrtek 4. t. m. ob 19. uri imajo sejo zaupniki in upravni odbor.

Sindikat tekstilne in oblačilne stroke. Seja odbora bo v četrtek 4. t. m. ob 19.30.

Sindikat mornarjev in pristaniških delavcev. Upravni odbor ima sejo v sredo 3. t. m. ob 18. uri. Točnost!

Obvestilo šoferjem in vozačem motornih vozil

5. t. m. ob 8. uri se bo sestala v Ajdovščini komisija za polaganje šoferskih izpitov. Kandidati naj se javijo pri mestni postaji narodne milice za Ajdovščino in naj prinesejo s seboj rojstni list, potrdilo o bivanju, nravstveno spričevalo, kazenski list in dve fotografiji 4 x 51/2. Kdor želi polagati višjo kategorijo, t. j. prvo, naj predloži k navedenim dokumentom še spričevalo o izpitu za mehanika.

Uprava narodne milice za Goriško.

Zveza primorskih partizanov

sporoča spodaj navedenim tovarišem, bivšim partizanom, da se morajo javiti 7. t. m. pri statističnem odseku vojnega področja v Hrpeljah. Urediti morajo svoj položaj in dvigniti svoje prejemke.

Ker je zadeva resna, naj oni, ki so prečitali ta poziv, obvestijo prizadete tovariše. Pri odseku se lahko javi tudi ožji član družine s področjem, ki ga izda ljudski odbor ali odbor ZPP.

11 Figur Franc, roj. 29.10.1913. stan. Medoši 65 - Koper; 12 Delosto Jožef, roj. 15.2.1913. stan. Koštabona - Kopar; 13 Dobrinja Anton, roj. 12.1.1900. stan. Koper, Lopar 217; 14 Cerkvenik Franc, roj. 28.9.1904. stan. S. Toma - Koper; 15 Bandel Jolanda, roj. 15.1.1925. stan. Kavalje - Grintovec 35; 16 Busani Pietro, roj. 20.8.1906. stan. Koper - ulica Crispi; 17 Benin Rudolf, roj. 10.1.1926. stan. Manžan 31 - Koper; 18 Benčič Angel, roj. 4.5. 1912. stan. Kampel 70 - Koper; 19 Benina Guadenzio, roj. 31.12.1908. stan. Babiči 184 - Koper; 20. Kleva Avgust, roj. 4.4.1910. stan. Cetere 308 - Koper; 21 Kožlovič Viktor, roj. 24.4.1911. stan. Trsek 108 - Koper; 23 Kodarin Jože, roj. 25.4.1907. stan. Boršt 29 - Koper; 24 Kermac Guerrino, roj. 30.7.1927. stan. Marezige 66 - Koper; 25 Pečarič Avgust, roj. 14.2.1908. stan. Dekani 30 - Koper; 26 Pecman Rafael, roj. 17.4.1904. stan. Skofije 391 IV; 27 Glavina Lazar, roj. 14.6.1908. stan. Smarje 66 - Koper; 29 Toškan Karel, roj. 25.9.1907. stan. Dekani 74; 30 Saule Peter, roj. 29.6.1908. stan. Božiči 55 - Koper; 33 Sabadin Oskar, roj. 3.2.1922. stan. Sabadin 126 - Koper; 34 Rojc Anton, roj. 29.3.1907. stan. Tinjan 45 - Koper; 36 Radovac Anton, roj. 11.6.1909. stan. Sv. Lucija KNOO Koper; 37 Kocjančič Marjan, roj. 22.10.1908. stan. Bučaji - Kozloviči 51; 38 Markežič Anton, 16.9.1907. stan. Smarje - Koper; 39 Premec Miloš, roj. 10.6.1925. stan. Pošta - Koper; 40 Primožič Marjan, roj. 30.4.1907. stan. Škofija II 286; 42 Ojo Bruno, roj. 20.6.1927. stan. Loka 18 - Koper; 43 Čermac Karel, roj. 9.6.1910. stan. Triban 26 - Koper; 44. Jerman Jožef, roj. 1.3.1926. stan. Glem - Borš 152 - Koper; 45 Jerman Just, roj. 30.8.1900. stan. Boršt 37 - Koper; 46 Brajnik Franc, roj. 20.2.1911. stan. Ankaran 25; 47 Bertok Jožef, roj. 14.8.1913. stan. Bertoki 19; 48 Kermac Franc, roj. 22.11.1905. stan. Gažon 101 - Koper; 458 Belič Ernest, roj. 22.1.1911. stan. Babiči 184 - Koper; 459 Bonifacio Franc, roj. 12.12.1911. stan. Portorož 144; 462 Muženič Marjan, roj. 1.9.1914. stan. Botok 213 - Koper; 463 Božič Anton, roj. 20.6.1902. stan. Triban 7 - Koper; 469 Brajnik Viljem, roj. 21.12.1922. stan. Pobegi 61 - Koper; 474 Gažič Anton, roj. 28.1.1903. stan. Pomjan 51 - Koper; 478 Pitacco Tullio, 15.10.1926. stan. Sičole 9[illegible] Koper; 479 Vatovec Plj, roj. 27.[illegible]1902. stan. Čežarji 75 - Koper; 48[illegible] Sinkovic Anton, roj. 31.3.1927. stan. S. Bartolo 660 - Koper; 482 Rijavec Marjan, roj. 15.12.1906. stan. Sv. Anton 110 - Koper; 484 Boškin Avgust, 24.9.1917. stan. Kormači 95 - Koper; 520 Mohorčič Štefan, roj. 28.12.1[illegible] stan. Poreč 45 - Koštabona; 5[illegible] Pučer Ivan, roj. 27.9.1921. stan. Nova vas 23 - Koper.

Zahvala

Tov. Cocelini Ugo in Pasinati Amalija iz Trsta se v imenu svojih družin prisrčno zahvaljujeta Bazovnim sindikatom, ki so jima prizadevno skrbeli delo. Se posebej pa se zahvaljujeta civilni oblasti in tov. Podkrižniku, učitelju Bezeljaku in tov. Blaškotovi, ker so jim nudili vse pomoč in jim v tako težkih okolnostih preskrbeli stanovanje. Prav tako se zahvaljujejo odboru Knežaku in narodni zaščiti za vso pomoč. Brezposelni delavci, ki so morali za kruhom in za delom v cono B, so v resnici dobili v ljudski oblasti zaščitnike njihovih interesov.

Izleti C. A. T.

6., 7. in 8. t. m. bo izlet v Dolomite. V nedeljo 7. t. m. izlet Opatijo, Idrijo, Tolmin. Pojasnila ul. Conti 11.

Odg. urednik DUSAN HRESAK
Tisk Stabilimento Tip. Trieste

MALI OGLASI

PISALNI STROJ «Olivetti» z dvojnim valjarjem in slov. črkami prodam. Naslov pustiti v upravi «Primorskega dnevnika».

Dotrpel je po kratki in mučni bolezni naš ljubi oče

KAREL PIRC

trgovec.

Pogreb dragega pokojnika je bil 1. septembra t. l. ob 5. uri popoldne.

Za njim žalujejo žena JOSIPINA roj. MARINIČ; otroci DANILO, DARINKA, LIDIJA, MILAN; snaha IDA; zet MARIJ; vnukinji NIKI, CILKA ter družine MATJAC, PRINCL in KORSIČ.

Bovec 31. avgusta 1947.

S potrtim srcem javljamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš ljubljeni oče, stari oče

ALOJZ TAVČAR

v 67 letu starosti.

Pripeljali ga bomo v njegov rojstni kraj v Dutovlje. Dan in čas pogreba bomo naknadno javili.

Dutovlje 3. 8. 1947.

Globoko žalujoči: ŽENA, OTROCI in ostalo sorodstvo.

RADI PRESELITVE PRODAM razne sode, vinske sesalke, pohištvo (postelje, omare, itd.); ogled vsak ponedeljek in četrtek od 10.-12. GORICA - Svetogorska cesta 48

Velika likvidacija modelov po ZNIŽANIH cenah
KRZNARSTVO
ZILIOTTO
TRST - ul. TRENTO 11 TELEFON [illegible]

FIZKULTURA

Plavalne tekme za prvenstvo STO
Odličen uspeh plavalne prireditve, v kateri je v pretežni več ni startala naša mlada plavalna garda

V nedeljo je bilo v novem plavalnem bazenu v Barkovljah izvedeno plavalno prvenstvo Tržaškega ozemlja. Tako s tehnične kot z organizatorne strani je prireditev popolnoma uspela, saj je bilo na startu veliko število naših mladih plavalcev, ki so za svoja leta dosegli odlične rezultate. Prireditev pa nam je tudi najboljši dokaz, da bo Trst z nadaljno smotrno vzgojo mladine, zopet dosegel vidno vlogo v plavalnem športu. Tehnični rezultati so:

Juniorji: 50 m prosto: 1. Černigoj Ettore (Barkovlje) 50"4; 2. Grilli Elio (Eletra) 34.4; 3. Ustin Viktor (Eletra). *50 m prsno:* 1. Zorz Lino (Bark.) 53"; 2. Babič Miloš (Eletra). *50 m hrbtno:* 1. Pertot Lojzek 44"7. *Štafeta* 4×50 *m prosto:* 1. Eletra (Grilli, Rutino, Scranič, Postaleoni) 2'31"; 2. Barkovlje 2'36". *Štafeta* 3x50 *m mešano:* 1. Eletra 2'10"; 2. Barkovlje 2'12"2.

Seniorji: 100 m prosto: 1. Terzoni Francesco (Eletra) 1'13"6; 2. Salvi Luigi (Eletra) 1'14"5. *400 m prosto:* 1. Černigoj Sergij (Barkovlje) 7'2"; 2. Kaučič Jožef. *200 m prsno:* 1. Persi Bruno (Bark.) 3'27"4; 2. Portaleoni (Eletra). *200 m prosto:* 1. Černigoj Ettore (Barkovlje) 3'8"5; 2. Grilli Lino (Eletra). *Štafeta* 3×100 *m mešano:* 1. Eletra (Terzoni, Cosoli, Salvi); 2. Barkovlje. *Štafeta* 4×200 *m:* 1. Eletra.

Kraljič-Col 2:0 v finalu za Vatovčev pokal

V finalni tekmi za Vatovčev pokal je nogometna enajstorica Kraljiča premagala nogometno enajstorico Cola z rezultatom: 2:0. S to zmago si je Kraljič osvojil Vatovčev pokal.

Tržaški lahkoatleti odpotovali na balkanske igre v Bukarešto

V ponedeljek 1. t. m. je odpotovala na balkanske igre v Bukarešto skupina tržaških lahkoatletov in lahkoatletinj ZDTV. Skupino vodi tov Bandel.

Balkansko prvenstvo v vajah na orodju

V četrtek 4. t. m. se bo pričelo v Ljubljani balkansko prvenstvo v vajah na orodju. Balkanskega prvenstva se bodo udeležili z moško in žensko vrsto Jugoslovani, Madžari, Bolgari, Romuni, Albanci in tržaški vrsti ZDTV.

Mitič prvak Jugoslavije 1947 v tenisu

V Beogradu je končano jugoslovansko teniško prvenstvo, ki ga je osvojil Zagrebčan Mitič, ki je v odločilni borbi premagal Zagrebčana Palado z rezultatom 3:6, 6:2, 7:5, 7:5. V igri dvojic pa sta zmagala Mitič-Laszlo. Prvenstvo mešanih parov sta osvojila Mitič-Crnadak, v skupini žensk pa je zmagala Crnadak z zmago nad Mogoričevo.

Festival v Pragi

VLADIMIR BARTOL 6

No, vožnja je bila hitra in preden smo se zavedeli, sta naša kamiona že obstala pred velikim šolskim poslopjem na Pohorelcu. Je to dekliška meščanska šola, ki je bila kot vse ostale v Pragi dana na razpolago obiskovalcem mladinskega festivala. V prostorni veži smo opazili člane raznih delegacij, ki smo jih začeli razločevati ali po značkah ali po narodnih nošah. Videli smo jugoslovanske in italijanske mladince, s katerimi je naša druga skupina, a odslej tudi mi, delila spalnice. Skupina poljskih Huculov v slikoviti svetli narodni noši z ornamentiko in z operjenim klobukom je pravkar prišla po stopnišču navzdol, da gre v mesto. V rokah so nosili male sekirice na dolgih toporiščih in pozneje smo videli, da jim služijo te sekirice pri izvajanju njihovega narodnega plesa. Dve lepi in elegantni Indijki v prekrasnih svilenih nošah sta nas radovedno ogledovali in sta očitno povpraševali, od kod prihajamo. Naša značka s helebardo je bila namreč skoraj nepoznana. V narodnih nošah je bila tudi skupina grške demokratične mladine, ki je v nekem kotu prav živahno debatirala med seboj.

*Druga tržaška skupina je nameravala odpotovati še isti večer. Srečali smo se z nekaterimi iz nje v tej šoli in mnogi so tako že zjutraj prišli do svojih mest v spalnicah, v katere so bili prirejeni prostorni šolski razredi. Srečam se s prijateljem, tržaškim zdravnikom in akvarelistom dr. Hlavatyjem, ki mi pove, da je dogovorjen s slikarjema Spacalom in Lupierijevo ter našim češkim znancem g. Kotalikom, ki je ob otvoritvi češkoslovaške